

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2020. gada 27. februārī

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs
Aldis Laviņš, tiesneši Jānis Neimanis un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto personas D (turpmāk –
Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums
Nr. 19/2020),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu
atzīt likuma „Par maternitātes un slimības apdrošināšanu” 10.⁴ panta ceturtās
daļas 2. punktu un Valsts sociālo pabalstu likuma 7. panta 1.¹ daļu, ciktāl šīs
normas nostāda mazāk labvēlīgā situācijā priekšlaicīgi dzimuša bērna vecākus,
(turpmāk arī – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas
Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. panta pirmajam teikumam un 110. pantam
un spēkā neesošu no pamattiesību aizskāruma rašanās brīža.

2. Satversmes tiesas kolēģija atzīst, ka Pieteikuma iesniedzējas identitātes norādīšana Satversmes tiesas nolēmumos un to publicēšana radītu tādu Pieteikuma iesniedzējas un viņas bērna pamattiesību ierobežojumu, kas būtu lielāks nekā sabiedrības ieguvums no šādas informācijas publicēšanas. Līdz ar to, lai aizsargātu šo personu tiesības uz privāto dzīvi, Satversmes tiesas nolēmumos šajā lietā ir anonimizējama informācija par Pieteikuma iesniedzējas identitāti.

3. Likuma „Par maternitātes un slimības apdrošināšanu” 10.⁴ panta ceturtais daļas 2. punkts paredz tiesības par vienu un to pašu bērnu izvēlēties saņemt vecāku pabalstu bērna kopšanai citstarp līdz pusotra gada vecumam.

Valsts sociālo pabalstu likuma 7. panta 1.¹ daļa noteic, ka bērna kopšanas pabalstu piešķir personai, kura kopj bērnu līdz divu gadu vecumam.

4. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

5. Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punkts noteic, ka Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

6. Pieteikuma iesniedzēja apstrīd divu likumu normu atbilstību Satversmei.

Satversmes tiesas likuma 18. panta otrā daļa noteic, ka vairāku aktu apstrīdēšana vienā pieteikumā pieļaujama vienīgi šajā likumā norādītajos gadījumos. Satversmes tiesa ir atzinusi, ka, ņemot vērā Satversmes tiesas procesa ekonomijas principu, atsevišķos gadījumos viena pieteikuma ietvaros var apstrīdēt arī vairāku normatīvo aktu normas, kas regulē savstarpēji cieši saistītus tiesību jautājumus (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2. kolēģijas 2008. gada 29. jūlija lēmumu par lietas ierosināšanu pēc pieteikuma Nr. 75/2008*).

Lai arī Pieteikuma iesniedzēja to nav pamatojusi, no pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem ir secināms, ka apstrīdētās normas regulē savstarpēji cieši saistītus tiesību jautājumus.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta otrās daļas prasībām.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona ir tiesīga iesniegt pieteikumu Satversmes tiesai tai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

Pieteikuma iesniedzējai priekšlaicīgi piedzimis bērns. Pēc maternitātes pabalsta saņemšanas vecāku pabalsta izmaksa viņai veikta līdz bērna pusotra gada vecumam, bet bērna kopšanas pabalsta izmaksa – līdz bērna divu gadu vecumam. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka par bērna kopšanu veikta pabalsta izmaksa līdz bērna noteiktam vecumam nostāda Pieteikuma iesniedzēju sliktākā situācijā nekā tādus vecākus, kuriem bērns nav piedzimis priekšlaicīgi. Pabalsta izmaksa līdz noteiktam bērna vecumam neatbilstot tiesiskās vienlīdzības principam un bērna interešu prioritātes principam, jo pabalsta izmaksas pārtraukšanas brīdī priekšlaicīgi dzimuša bērna formālais vecums neatbilstot bioloģiskajam vecumam. Šādam bērnam esot nepieciešama ilgāka un intensīvāka kopšana.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

8. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī ja personai šādu iespēju nav.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem. Proti, viņa vērsās administratīvajā tiesā ar pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, kā arī pārsūdzēja viņai nelabvēlīgos administratīvo tiesu spriedumus apelācijas un kasācijas kārtībā.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas pirmo teikumu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai skaitāms no 2019. gada 30. jūlija, kad tika pieņemts un stājās spēkā Augstākās tiesas tiesnešu kolēģijas rīcības sēdes lēmums, ar kuru atteikta kasācijas tiesvedības ierosināšana sakarā ar Pieteikuma iesniedzējas kasācijas sūdzību.

Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2020. gada 27. janvārī. Tātad Pieteikuma iesniedzēja ir ievērojusi konstitucionālās sūdzības iesniegšanas termiņu.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās daļas un ceturtās daļas pirmā teikuma prasībām.

9. Pieteikumā ir sniegts lietas faktisko apstākļu izklāsts un juridiskais pamatojums par apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 110. pantam. Pieteikumam ir pievienoti dokumenti, kas

nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai, un tas atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes 96. pantu un Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu „Par likuma „Par maternitātes un slimības apdrošināšanu” 10.⁴ panta ceturtais daļas 2. punkta un Valsts sociālo pabalstu likuma 7. panta 1.¹ daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 110. pantam” pēc personas D pieteikuma (pieteikums Nr. 19/2020).

2. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdētos aktus, – Saeimu – **līdz 2020. gada 27. aprīlim** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

3. Anonimizēt informāciju par Pieteikuma iesniedzēja identitāti.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

A. Laviņš